

ЗАМОНАВИЙ ИҚТИСОДИЁТДА ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН МОЛИЯЛАШТИРИШНИНГ АҲАМИЯТИ

PhD Атамурадов Шерзод

Шарқ университети

ORCID: 0000-0001-5511-6164

sher_zod@inbox.ru

Бафоев Фаррух

Навоий давлат кончилиги ва технологиялар университети

ORCID: 0009-0009-0655-3486

fbafojev@gmail.com

Аннотация. Мақолада замонавий иқтисодиёт шароитида давлатнинг инновацион фаолиятни молиялаштиришдаги ўрни ва аҳамияти илмий жиҳатдан таҳлил қилинган. Инновацияларнинг иқтисодий ўсиш, миллий рақобатбардошлик ва технологик тараққиётни таъминлашдаги таъсири кенг ёритилган. Шу билан бирга, хорижий мамлакатлар тажрибаси асосида инновацияларни давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг самарали механизмлари ўрганилган. Тадқиқот натижалари асосида Ўзбекистон иқтисодиётида инновацион фаолиятни молиялаштириш тизимини такомиллаштиришга оид амалий таклифлар ишлаб чиқилган.

Калит сўзлар: давлат томонидан молиялаштириш, инновацион фаолият, иқтисодий ўсиш, миллий рақобатбардошлик, инновацияларни рағбатлантириш, молиялаштириш механизмлари, инновация сиёсати, иқтисодий тараққиёт, технологик инқилоб, илмий тадқиқотлар, самарали молиялаштириш.

ЗНАЧЕНИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ ЭКОНОМИКИ

PhD Атамурадов Шерзод

Университет "Sharq"

Бафоев Фаррух

Навоийский государственный горно-технологический университет

Аннотация. В статье проводится научный анализ роли и значения государства в финансировании инновационной деятельности в условиях современной экономики. Раскрывается влияние инноваций на экономический рост, повышение национальной конкурентоспособности и технологическое развитие. На основе зарубежного опыта изучаются эффективные механизмы государственной поддержки инноваций. На основании результатов исследования разработаны практические рекомендации по совершенствованию системы финансирования инновационной деятельности в экономике Узбекистана.

Ключевые слова: государственное финансирование, инновационная деятельность, экономический рост, национальная конкурентоспособность, стимулирование инноваций, механизмы финансирования, инновационная политика, экономическое развитие, технологическая революция, научные исследования, эффективное финансирование.

THE IMPORTANCE OF STATE FINANCING OF INNOVATIVE ACTIVITY IN THE CONTEXT OF THE MODERN ECONOMY

PhD Atamuradov Sherzod

Sharq University

Bafoev Farrukh

Navoi State University of Mining and Technologies

Abstract. This article provides a scientific analysis of the role and significance of the state in financing innovative activities in the context of the modern economy. It highlights the impact of innovations on economic growth, national competitiveness, and technological advancement. Based on international experience, effective mechanisms of state support for innovation are examined. The study develops practical recommendations for improving the system of financing innovative activities in Uzbekistan's economy.

Keywords: state financing, innovative activity, economic growth, national competitiveness, promotion of innovations, financing mechanisms, innovation policy, economic development, technological revolution, scientific research, effective financing.

Кириш.

Замонавий иқтисодиётда инновацион фаолият жамият тараққиётининг стратегик асоси ва иқтисодий ўсишнинг бош омили сифатида намоён бўлмоқда. Инновациялар иқтисодий тизимнинг самарадорлигини оширади, янги иш ўринлари яратишга, экспорт салоҳиятини кенгайтиришга ва миллий рақобатбардошликни кучайтиришга хизмат қилади. Шу боис, жаҳон амалиётида давлатнинг инновацион фаолиятни рағбатлантириш ва молиялаштиришдаги роли тобора ортмоқда.

Инновацион фаолиятни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш, айниқса молиялаштириш йўли билан таъминлаш, бозор иқтисодиёти шароитида стратегик аҳамиятга эга ҳисобланади. Чунки инновация жараёнлари табиатан таваккалчилик ва узоқ муддатли фойда билан боғлиқ бўлгани учун хусусий сектор кўпинча бу соҳада фаол иштирок этишга эҳтиёткорлик билан ёндашади.

Биринчидан, инновацияларни амалга оширишдаги **юқори таваккалчилик** ва қайтиш даврининг узунлиги хусусий сармояларнинг бу йўналишга кириб келишини чеклайди. Давлат томонидан молиявий кўмак кўрсатиш эса инновацион лойиҳаларнинг илк босқичларида барқарорликни таъминлайди ва тадбиркорлик ташаббусларини рағбатлантиради.

Иккинчидан, **инновацион лойиҳаларнинг сармоядорлик эҳтиёжи** катта бўлиб, улар кўп ҳолларда фан, таълим ва ишлаб чиқариш соҳаларини қамраб олади. Бу жараённи амалга ошириш учун йирик молиявий манбалар зарур бўлади, бундай ресурсларнинг асосий қисми эса, табиий равишда, давлат томонидан тақдим этилади.

Учинчидан, инновациялар фақат иқтисодий эмас, **ижтимоий самара** ҳам беради — яъни улар жамиятнинг умумий фаровонлиги, меҳнат унумдорлиги, таълим ва соғлиқни сақлаш сифатини оширишга хизмат қилади. Шу сабабли, давлатнинг бу соҳадаги иштироки стратегик вазифа ҳисобланади.

Айниқса, ривожланаётган мамлакатлар учун инновацион фаолиятни молиялаштириш иқтисодий барқарорлик ва миллий рақобатбардошликни таъминлашнинг ҳал қилувчи омилидир. Халқаро тажрибалар шуни кўрсатадики, давлат инновация сиёсати орқали фан, таълим ва ишлаб чиқариш ўртасидаги ҳамкорликни мустаҳкамлаган мамлакатларда иқтисодий ўсиш суръатлари юқори бўлади.

Ўзбекистонда ҳам сўнгги йилларда инновацион фаолиятни ривожлантириш бўйича изчил ислохотлар амалга оширилмоқда. Давлат бюджетидан илмий-тадқиқот

ишларига ажратиладиган маблағлар ҳажми йил сайин ортмоқда, илмий марказлар ва технопарклар фаолиятини қўллаб-қувватлаш механизми такомиллаштирилмоқда. Шунингдек, “Инновацион ривожланиш стратегияси” доирасида илмий ишланмаларни тижоратлаштириш, стартап лойиҳаларни молиялаштириш ва давлат-хусусий шериклик асосида янги технологияларни жорий этиш тизими йўлга қўйилмоқда.

Шу тариқа, инновацион фаолиятни давлат томонидан молиялаштириш нафақат иқтисодий ўсишни таъминлайди, балки мамлакатнинг глобал рақобат майдонидаги позициясини мустаҳкамлайди. Бу ҳолат Ўзбекистоннинг замонавий инновация сиёсатини янада такомиллаштириш ва молиялаштириш механизмларини диверсификация қилиш заруратини тақозо қилади.

Адабиётлар шарҳи.

Инновацион фаолият тушунчаси илк бор XIX асрнинг охири ва XX асрнинг бошларида иқтисодий таҳлил доирасида кўриб чиқилган. Инновация тушунчасининг назарий асосларини ишлаб чиққан иқтисодчилардан бири — австриялик олим **Йозеф Шумпетер** (1934) бўлиб, у инновацияни иқтисодий ривожланишнинг асосий омили сифатида таърифлаган. Шумпетернинг фикрича, инновация — бу янги маҳсулотлар, янги технологиялар ёки янги бозорларни яратиш жараёни бўлиб, иқтисодий тизимнинг ички динамикасини ўзгартиришга қодир “креатив бузғунчилик” (creative destruction) жараёнидир.

Шумпетер (1934) ўзининг машҳур “**The Theory of Economic Development**” (1911) асарида инновацияларни иқтисодий ўсишнинг ҳал қилувчи манбаи сифатида асослаб берган. Унинг таълимотига кўра, иқтисодий тараққиёт бу табиий ёки тасодифий ҳолат эмас, балки янги ғоялар, технологиялар ва ишлаб чиқариш усуллариининг амалий татбиқ этилиши натижасида юзага келади. Бошқача айтганда, тадбиркор инновация орқали иқтисодий тизимни қайта шакллантирувчи асосий ҳаракатлантирувчи куч сифатида намоён бўлади.

XX асрнинг иккинчи ярмида инновацион фаолиятни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш масаласи янада долзарб аҳамият касб этди. Бу даврда давлатнинг фан ва технологияга сармоя киритиш орқали иқтисодий ўсишни рағбатлантиришдаги роли кенг муҳокама этилди. Хусусан, америкалик иқтисодчи **Пол Ромер** (1990) ўзининг эндоген иқтисодий ўсиш назариясида инновация ва билимларни иқтисодий ўсишнинг ички манбаси сифатида асослаб берди.

Ромернинг “**Endogenous Technological Change**” (1990) номли мақоласида технологик ривожланиш инсон капитали, билимлар жамланиши ва давлат томонидан илмий-тадқиқот фаолиятига кўрсатиладиган қўллаб-қувватлаш даражасига боғлиқ эканлиги таъкидланади. Унинг фикрича, билим ва инновациялар — иқтисодий ўсишнинг чекланмаган, яъни қайта-қайта ишлаб чиқарилиши мумкин бўлган манбаи бўлиб, давлат бу жараёнда “интеллектуал мулкни ҳимоя қилиш”, “тадқиқотларни рағбатлантириш” ва “инновацион инфратузилма яратиш” орқали ҳал қилувчи рол ўйнайди.

Шумпетер (1934) ва Ромер (1990) қарашларини таҳлил қилиш шуни кўрсатадики, инновацион фаолиятни молиялаштиришда давлатнинг иштироки иқтисодий барқарорлик ва узлуксиз ўсишни таъминлайдиган муҳим шарт ҳисобланади. Давлат томонидан илмий-тадқиқот ишларига ажратиладиган маблағлар иқтисодий ривожланишнинг сифат жиҳатини белгилайди, чунки улар билим, технология ва инсон капиталига инвестиция сифатида қайтиб келади.

Шу нуқтаи назардан, илмий адабиётларда давлат иштирокисиз инновацион тизимнинг барқарор фаолият юритиши деярли мумкин эмаслиги таъкидланади. Иқтисодий ўсиш, миллий рақобатбардошлик ва ижтимоий тараққиётни таъминлаш

учун давлат томонидан молиялаштиришни самарали ташкил этиш — инновацион сиёсатнинг асосий вазифаларидан бири ҳисобланади.

Тадқиқот методологияси.

Мазкур тадқиқотда инновацион фаолиятни давлат томонидан молиялаштиришнинг аҳамиятини ўрганиш учун бир неча илмий усуллар қўлланилди. Аввало, **таққослама таҳлил усули** орқали хорижий мамлакатлардаги инновацияларни молиялаштириш тизимлари ўрганилиб, уларнинг самарадорлиги Ўзбекистон шароити билан солиштирилди.

Статистик таҳлил усули ёрдамида давлат бюджети ҳисобидан ажратилаётган маблағлар ҳажми, тадқиқотларга йўналтирилаётган инвестициялар ва уларнинг иқтисодий ўсишга таъсири бўйича маълумотлар таҳлил қилинди. Шунингдек, **ҳуқуқий ва иқтисодий таҳлил** асосида давлат дастурлари, қонунчилик ҳужжатлари ҳамда инновацияларни рағбатлантирувчи норматив база таҳлил этилди.

Бундан ташқари, **тизимли ёндашув** доирасида давлат ва хусусий сектор ўртасидаги ҳамкорлик, хусусан, давлат-хусусий шерикликнинг инновацион ривожланишдаги ўрни баҳоланди. **Қиёсий тафаккур усули** эса Ўзбекистондаги амалиётни хорижий мамлакатларнинг муваффақиятли тажрибалари билан солиштириш ва уларнинг татбиқ этиш имкониятларини аниқлаш учун қўлланилди.

Таҳлил ва натижалар муҳокамаси.

Маълумки, мамлакатимизда инновацион фаолиятни ривожлантириш давлат сиёсатининг устувор йўналишларидан бири сифатида белгиланган. Сўнгги йилларда Ўзбекистонда инновацияларни қўллаб-қувватлаш, илмий-тадқиқот ишларини молиялаштириш ҳажмини ошириш ва тадбиркорлик фаолиятида инновацион ёндашувларни кенг жорий этиш бўйича изчил ислохотлар амалга оширилмоқда.

Жумладан, “Инновацион ривожланиш стратегияси” доирасида инновацион лойиҳаларни молиялаштиришнинг янги механизмлари — грантлар, субсидиялар ва имтиёзли кредитлар тизими йўлга қўйилди. Шунингдек, илмий ходимлар ва тадқиқотчилар фаолиятини рағбатлантириш, уларни халқаро илмий ҳамкорлик ва тадқиқот дастурларига жалб этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Давлат томонидан яратилган шарт-шароитлар ва имкониятларнинг натижаси сифатида мамлакатимиздаги инновацион фаоллик кўрсаткичларининг йил сайин барқарор ўсиш тенденцияси кузатилмоқда. Айниқса, технологик ва маҳсулотлар бўйича инновациялар, шунингдек, ишлаб чиқариш жараёнларини такомиллаштиришга қаратилган йўналишларда сезиларли ижобий ўзгаришлар кузатилмоқда. Шу билан бирга, маркетинг ва ташкилий инновацияларни ривожлантириш бўйича ҳам амалий қадамлар қўйилгани маълум.

Айни вақтда, мавжуд имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш ва инновацион фаолликни янада жадаллаштириш учун кўшимча чора-тадбирлар амалга ошириш зарурати ҳам сақланиб турибди. Бунинг учун, аввало, давлат-хусусий шериклик муносабатларини ривожлантириш, илмий-тадқиқот ишларини қўллаб-қувватлаш учун инвестиция муҳитини яхшилаш ва халқаро тажрибаларни самарали татбиқ этиш муҳим аҳамият касб этади.

Умуман олганда, замонавий иқтисодиётда инновацион фаоллик мамлакат тараққиёти, миллий рақобатбардошлик ва технологик салоҳиятни оширишда ҳал қилувчи омил ҳисобланади. Давлат ва хусусий секторнинг бу соҳадаги фаол иштирокини таъминлаш, жумладан технологик, маркетинг ва ташкилий инновацияларни кенгайтириш мамлакат иқтисодиётининг янги босқичга қўтарилишига хизмат қилади.

Шу нуқтаи назардан, Ўзбекистонда инновацион фаоллик динамикасини таҳлил этиш мамлакатдаги мавжуд ҳолатни баҳолаш, муаммоларни аниқлаш ва истиқболли йўналишларни белгилаш имконини яратади.

Қуйида 2020–2023 йиллардаги инновацион фаолликнинг асосий кўрсаткичлари — технологик, маҳсулотлар, жараёнлар, маркетинг ва ташкилий инновациялар соҳасидаги ўзгаришлар таҳлили келтирилади.

1-жадвал

Инновацион фаоллик таҳлили, 2020-2023 йй.

Йиллар	2020	2021	2022	2023
Технологик инновациялар	4 011	3 936	3 417	7 530
- Маҳсулотлар бўйича инновациялар	3 017	3 035	1 629	4 494
- Жараёнлар бўйича инновациялар	994	901	1 788	3 036
Маркетинг инновациялар	202	145	170	233
Ташкилий инновациялар	77	67	270	233

Манба: Статистика бошқармаси маълумотлари. www.stat.uz

Жадвал маълумотларидан 2020–2023 йиллар давомида инновацион фаоллик динамикаси турли йўналишларда ўзгарувчан бўлгани кузатилади. Асосий эътибор технологик, маҳсулот, жараён, маркетинг ва ташкилий инновациялар ривожланишига қаратилади.

Технологик инновациялар бўйича таҳлил шундан далолат берадики, сўнгги йилларда бу йўналишда кескин ўсиш кузатилган. Агар 2020 йилда технологик инновациялар сони 4 011 бирликни ташкил этган бўлса, 2022 йилда бу кўрсаткич 3 417 бирликка пасайган. Бироқ 2023 йилда технологик инновациялар сони 7 530 бирликка етган. Бу ўзгариш мамлакатда инновацион ишланмалар ва технологияларни амалиётга татбиқ этиш жараёнлари фаоллашганидан далолат беради.

Маҳсулотлар бўйича инновациялар ҳам ўзгарувчан тенденцияни намоён қилган. 2020 йилда уларнинг сони 3 017 бирликни ташкил этган бўлса, 2022 йилда бу кўрсаткич 1 629 бирликка тушган. Бироқ 2023 йилда маҳсулот инновациялари 4 494 бирликка етган. Бу янги маҳсулот турларини ишлаб чиқаришга бўлган қизиқиш ортиб, тадбиркорлик салоҳияти кучайганини кўрсатади.

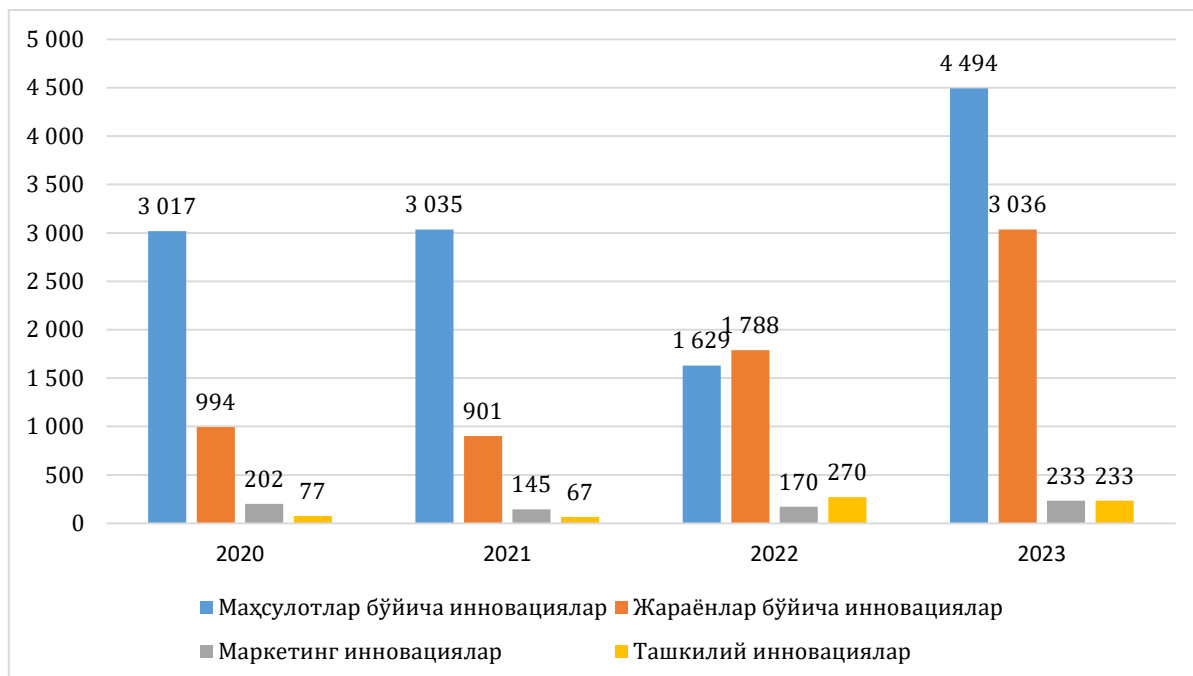
Жараёнлар бўйича инновацияларнинг сони 2020 йилда 994 бирликни ташкил этган бўлиб, кейинги икки йилда изчил ўсиш кузатилган: 2022 йилда — 1 788, 2023 йилда эса 3 036 бирликка етган. Бу кўрсаткич ишлаб чиқариш жараёнларини оптимallasштириш ва самарадорликни оширишга йўналтирилган инновацияларнинг фаоллашганини англатади.

Маркетинг инновацияларида ҳам маълум динамика кузатилади. Агар 2020 йилда бу кўрсаткич 202 бирлик бўлган бўлса, 2021 йилда 145 бирликка тушган. Кейинги йилларда ўсиш қайта тикланиб, 2022 йилда 170, 2023 йилда эса 233 бирликни ташкил этган. Бу ҳолат бозорда янги маркетинг стратегиялари, рақамли реклама усуллари ва мижозлар билан ишлашнинг замонавий шакллари қўллаш тенденцияси кучайганини билдиради.

Ташкилий инновациялар кўрсаткичи ҳам йиллар давомида ўзгариб борган. 2020 йилда 77 бирлик бўлган кўрсаткич 2021 йилда 67 бирликка пасайган. 2022 йилда эса кескин ўсиш қайд этилиб, 270 бирликка етган, аммо 2023 йилда 233 бирликка тушган.

Бу ўзгаришлар ташкилотларнинг ички бошқарув тизимларини такомиллаштиришга бўлган эътибор ортиб, кейинчалик барқарорлашиш босқичига ўтганини англатади.

Инновацион фаоллик кўрсаткичларининг умумий тенденцияси шундан далолат берадики, 2023 йил мамлакатда инновация жараёнларини жадаллаштириш ва технологик фаолликни кучайтириш йили бўлди. Барча йўналишларда, айниқса технологик ва маҳсулот инновацияларида сезиларли ўсиш қайд этилди (1-расм).

1-расм. Ўзбекистонда 2020-2023 йилларда инновацион фаоллик кўрсаткичларининг умумий тенденцияси

2023 йилда технологик инновациялар сонининг кескин ошиши алоҳида эътиборга лойиқ ҳолатдир. Бу ўсиш, аввало, маҳсулотлар ва жараёнлар бўйича инновацияларнинг улуши ортиши билан изоҳланади. Шу билан бирга, маркетинг ва ташкилий инновацияларда ҳам муайян ижобий тенденциялар кузатишмоқда. Бу ҳолат бозорда рақобатбардошликни таъминлаш, корпоратив бошқарув самарадорлигини ошириш ва янги ташкилий моделларни жорий этиш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг натижаси ҳисобланади. Шу нуқтаи назардан, келгуси йилларда инновацияларнинг барча йўналишларида барқарор ва изчил ўсишни таъминлаш муҳим вазифа бўлиб қолмоқда.

Айни пайтда Ўзбекистонда инновацион фаолиятни янада ривожлантириш ва унинг институционал асосларини мустаҳкамлаш мақсадида қатор норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинмоқда. Хусусан, “Инновацион ривожланиш агентлиги” фаолиятини такомиллаштириш, инновацион грантлар ажратиш механизмини соддалаштириш ва илмий тадқиқотларни молиялаштириш тартибини янгилаш бўйича муҳим қонунчилик ўзгаришлари амалга оширилди. Бу чоралар инновацияларни амалга ошириш жараёнини соддалаштириш ва илмий натижаларни амалиётга тезроқ жорий этиш имконини яратади.

Инновацион лойиҳаларни самарали амалга оширишда фан, таълим ва ишлаб чиқариш соҳалари ўртасидаги ҳамкорлик муҳим ўрин тутаяди. Бугунги кунда олий таълим муассасалари қошида ташкил этилган технологик парклар ва инновацион марказлар ёш олимлар ва талабаларга ўз илмий ғояларини амалиётга татбиқ этиш имкониятини бermoқда. Бу эса мамлакатда инновацион экотизимни шакллантириш ва инновацион маданиятни ривожлантиришда муҳим омил бўлиб хизмат қилмоқда.

Инновацион фаолликни янада кучайтиришдаги муҳим йўналишлардан бири — молиялаштириш манбаларини диверсификация қилишдир. Ҳозирда асосий маблағлар давлат бюджети ҳисобидан ажратилаётган бўлса-да, соҳага халқаро грантлар, хусусий сармоялар ва венчур капитал тизимини жалб этиш орқали ресурс базасини кенгайтириш имконияти мавжуд. Бу, ўз навбатида, илмий ишланмаларнинг тижоратлашув даражасини ошириш ва илмий-тадқиқот фаолиятини бозор механизмлари билан уйғунлаштиришга хизмат қилади.

Шу билан бирга, инновацион фаолиятнинг ҳудудий ривожланишида маълум тенгсизлик ҳам сақланиб турибди. Масалан, Тошкент шаҳри ва айрим йирик вилоятларда инновацион лойиҳалар кўпроқ амалга оширилаётган бўлса, чекка ҳудудларда бу жараён нисбатан секин кечмоқда. Бу ҳолат инновацион инфратузилманинг ҳудудлар бўйича нотекис ривожланишини кўрсатади. Шу боис, инновацион сиёсатда ҳудудий мувозанатни таъминлаш, яъни ҳар бир минтақада инновацион кластер ва илмий марказлар фаолиятини кенгайтириш муҳим аҳамият касб этади.

Қўшимча равишда таъкидлаш жоизки, кадрлар салоҳияти ва инсон капитали даражаси инновацион фаолликнинг самарадорлигига бевосита таъсир кўрсатади. Илмий-тадқиқот ишлари билан шуғулланувчи ёш олимлар сонининг нисбатан камлиги, уларнинг моддий рағбатлантирилишидаги муаммолар ҳамда хорижий тажриба билан алмашув имкониятларининг чекланганлиги соҳанинг тўлиқ ривожланишига тўсиқ бўлиб турибди. Шунинг учун келгусида илмий кадрлар тайёрлаш тизимини такомиллаштириш ва ёш тадқиқотчиларни қўллаб-қувватлаш бўйича комплекс чора-тадбирлар қабул қилиш зарур.

Юқоридаги таҳлиллардан келиб чиқиб, шуни таъкидлаш мумкинки, замонавий иқтисодиётда инновацион фаолликни давлат томонидан молиялаштириш орқали рағбатлантириш иқтисодий ўсишни тезлаштириш, миллий рақобатбардошликни ошириш ва технологик тараққиётни таъминлашда ҳал қилувчи аҳамият касб этади.

Ўзбекистонда инновацияларни қўллаб-қувватлаш ва илмий-тадқиқот фаолиятини ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган ислохотлар соҳа учун янги имкониятлар очиб бермоқда. Шу билан бирга, мавжуд натижаларни мустаҳкамлаш ва инновацион жараёнларни янада жадаллаштириш мақсадида бир қатор қўшимча чора-тадбирлар амалга оширилиши лозим.

Хулоса ва таклифлар.

Олиб борилган тадқиқот натижалари шуни кўрсатадики, инновацион фаолиятни давлат томонидан самарали молиялаштириш иқтисодий ўсиш ва миллий рақобатбардошликни таъминлашнинг ҳал қилувчи омилдир. Давлат ва хусусий сектор ҳамкорлиги асосида инновацион экотизимни шакллантириш, илмий тадқиқотларни тижоратлаштириш ва кадрлар салоҳиятини ошириш орқали мамлакатда барқарор инновацион иқтисодиётни ривожлантириш имконияти яратилади.

Қуйида таклиф этилган чора-тадбирларни амалга ошириш Ўзбекистонда инновация сиёсати самарадорлигини ошириш, фан, таълим ва ишлаб чиқариш интеграциясини мустаҳкамлаш ҳамда иқтисодиётнинг юқори технологияли йўналишларга ўтиш жараёнини тезлаштиришга хизмат қилади:

Инновацион фаолиятни молиялаштиришнинг диверсификацияланган механизмларини шакллантириш зарур. Давлат грантлари, субсидиялар ва солиқ имтиёзлари билан бир қаторда, хусусий сектор иштирокидаги **венчур капитал, краудфандинг** ва бошқа инновацион молиялаштириш турларини ривожлантириш мақсадга мувофиқ.

Инновацион тадқиқотлар ва ишланмаларни тижоратлаштириш механизмларини такомиллаштириш лозим. Университетлар, илмий марказлар ва бизнес субъектлари ўртасида **кластерлар, инновацион инкубаторлар ва технология трансфери платформалари** яратиш бу борада муҳим самара беради.

Таълим тизимида инновацион фикрлаш ва тадбиркорлик компетенцияларини шакллантиришга алоҳида эътибор бериш керак. Олий таълим муассасаларида **стартap курслари, амалий лабораториялар ва рақамли инновация марказларини** ташкил этиш ёш авлоднинг илмий ва амалий салоҳиятини оширади.

Инновацион муҳитнинг ҳуқуқий ва институционал асосларини мустаҳкамлаш талаб этилади. Маҳаллий ва хорижий инвестицияларни жалб этиш учун инновацион лойиҳаларга мўлжалланган **инвестицион рейтинглар, имтиёзли кредитлар ва кафолат механизмларини** жорий этиш мақсадга мувофиқ.

Инновацион фаолиятни ривожлантиришда давлат-хусусий шериклик муносабатларини кенгайтириш зарур. Бу давлат ресурсларини стратегик равишда йўналтириш ва хусусий секторнинг самарадорликка йўналтирилган ёндашувларини бирлаштириш орқали инновацион ташаббусларни барқарор молиялаштириш имконини яратади.

Умуман олганда, замонавий иқтисодиётда инновацион фаолиятни давлат томонидан самарали молиялаштириш — иқтисодий ўсишни таъминлаш, миллий рақобатбардошликни ошириш ва илмий-технологик салоҳиятни юксалтиришнинг энг муҳим омили ҳисобланади. Ўзбекистонда амалга оширилаётган инновацион ислохотлар фан, таълим ва ишлаб чиқариш соҳалари ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни кучайтираётгани билан аҳамиятлидир. Мақолада келтирилган таҳлил ва таклифлар мамлакатда инновация сиёсатини янада такомиллаштириш, давлат ва хусусий сектор ҳамкорлигини мустаҳкамлаш ҳамда инновацион иқтисодиёт сари изчил ҳаракатни таъминлашда амалий йўл-йўриқ бўлиб хизмат қила олади.

Adabiyotlar/Lumepamuya/Reference:

Акрамович А.Ш. (2025) Инновацион тадбиркорлик фаолиятини ривожлантиришда институционал ислохотларнинг аҳамияти // *Raqamli iqtisodiyot* (Цифровая экономика). – №. 10. – С. 22-33.

Romer, P. M. (1990). Endogenous technological change. *Journal of Political Economy*, 98(5), S71-S102. <https://doi.org/10.1086/261725>

Schumpeter, J. A. (1934). *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle* (R. Opie, Trans.). Harvard University Press. (Original work published 1911).

Ulashev I. O. Atamuradov Sh //A. (2013) *Korxona iqtisodiyoti va menejmenti. O'quv qo'llanma*. Toshkent. – 2013.

Атамуратов Ш. А. (2024) Венчур инвестицияларининг глобал тенденциялари ва ўзбекистон тажрибалари // *Raqamli iqtisodiyot* (Цифровая экономика). – №. 9. – С. 11-24.

Атамуратов Ш. А. (2023) Жаҳон амалиётида венчур капитали бозорининг ташкилий субъектлари // *Экономика и финансы (Узбекистан)*. – №. 1 (161). – С. 58-65.

Атамуратов Ш. А. Инновацион тадбиркорлик фаолиятини венчур фондлари орқали молиялаштиришнинг ташкилий-иқтисодий механизмини такомиллаштириш // *Иқтисод фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD) илмий даражасини олиш учун диссертация автореферати*. – Т. 8.

Атамуратов Ш.А. (2022) Инновацион фаолиятни ривожланишга йўналтирилган инвестициялар таҳлили // *International Journal of Advanced Technology and Natural Sciences*. – Т. 3. – №. 4. – С. 19-24.

Атамурадов Ш.А. (2022) Корхонанинг инновацион фаолиятини стратегик режаслаштиришда Boston Consulting Group (BCG) матричасидан фойдаланиш //Экономика и финансы (Узбекистан). – №. 12 (160). – С. 43-50.

Ашурова Н. Б. Атамурадов Шерзод Акрамович (2021) Хорижий мамлакатларда венчур капитали бозорининг институционал субъектлари //International Journal of Advanced Technology and Natural Sciences. – Т. 1.

Инновацион тадбиркорлик фаолиятида стратегик бошқарувнинг аҳамияти. (2024). Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting, 4(10), 309-316. https://doi.org/10.55439/AFA/vol4_iss10/730.

Инновацион фаолиятни ривожлантиришда ғарбий европа мамлакатлари тажрибаси ҳамда ўзбекистонда бу борада амалга оширилаётган чора-тадбирлар. (2024). Ilg'or Iqtisodiyot Va Pedagogik Texnologiyalar, 1(2), 238-249. <https://doi.org/10.60078/3060-4842-2024-vol1-iss2-pp238-249>.

Кичик бизнес ва тадбиркорлик субъектлари фаолиятида стратегик бошқарувнинг аҳамияти. (2024). Iqtisodiy Taraqqiyot Va Tahlil, 2(11), 392-403. <https://doi.org/10.60078/2992-877X-2024-vol2-iss11-pp392-403>.